

Politikai napilap.
Megjelenik (vasárnap és
ünneppnap kivételével)
mindennap délután
4 órakor.
Szerkesztőség és ki-
adó hivatal:
Via Ciotta 28.
Telefon sz.: 778
Szama 4 fillér,
Vidéken 5 fillér.

FIUMEI HIRLAP

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva.
Egy hónapra . . . 1 k. 20 fill.
Negyedévre . . . 3 k. 60 fill.
Vidéken, postai szétkü-
ldéssel:
Egy hónapra . . . 1 k. 80 fill.
Negyedévre . . . 5 k. 40 fill.
Hirdetési díj: Egy 4 ha-
sábos nonpareille sor 60
fillér. Hivatalos hirdeté-
sek egy sor 1 kor.

Egy őszinte szó.

Gróf Apponyi Albert tegnap délután Jászberényben az uri kaszinóban beszámoló beszédet tartott választói előtt. A sok levélbeli és élőszóval kibocsájtott politikai nyilatkozatok közül mindenesetre a nemzet vezérének, Apponyi Albertnek a kijelentései esnek legnagyobb súlylyal a mérlegbe. Nemcsak annyiban jelentős Apponyi nyilatkozata, mert minden szava irányító a jelen válságban, de mert — s ez a fő, a legőszintébb szó volt minden politikai vallomás között, miket az utóbbi napokban különböző politikai férfiak tettek.

Gróf Tisza István és báró Bánffy Dezső politikai vallomásai csengnek még a füleinkbe. Őszinte e kettő közül egyik sem volt, de felháborodást mégis csak Bánffy színvallása keltett. Tiszáról mindenki tudta, hogy őt most sem az ország nehéz kérdései aggasztják, hanem a saját létkérdése. Lenni, vagy nem lenni, ez a kérdés lebeg előtte most, sokkal veszedelmesebben, mint a falra festergetett forradalom képe s az abszolutizmus terhes következményei. Tisza kisdéd játéka nem bántanak senkit, mert mindenki tudja, hogy erőködése egyszerűen a létért való küzdelem.

Báró Bánffy Dezső kiválása szintén nem ártott az egyesült ellenzéknek. Sőt nem igen tévednek azok, kik ezt a nemzetre nézve nyereségnek tekintik.

E két egyéni érdekekért kibocsájtott nyilatkozat után következik Apponyi Albert beszámoló-beszéde. Az egyesült ellenzék az előbb említett két politikus azzal vádolta, hogy belesodorják a nemzetet a legnagyobb megpróbáltatásba. Ezek után persze azt várták, hogy Apponyi megcáfolja ezt a vádat. Nem tette ezt meg. Mert nem tartotta érdemesnek a silány vádaskodók még silányabb vádjait arra, hogy rájuk reflektáljon. Ellenkezőleg, kijelentette, hangoztatta, hogy a nemzetre nehéz napok, erős megpróbáltatások jönnek.

Jöjjenek. A nemzet el van készülve a legsúlyosabb megpróbáltatásra. Nem jön meglepetésszerűen, s Apponyi mindenkori ezt hangoztatta nyíltan. Bánffy is hallhatta, s most mintha kissé elkésve hangoztatná a közlegő nehéz napok veszedelmeit.

Az abszolutizmus beköszöntése Bánffyt még bent találta a koalícióban. Ha a koalíció idézte azt elő, akkor Bánffy is részes benne. Oka

hát ezért sincsen nagyon ellene rohanni. Politikai etikai érzése pedig megsughatta volna, hogy jobb a hallgatás akkor, amikor a baj már megesezt, s azokat a nagyhangú kijelentéseket már *előzőleg* is meg lehetett volna tenni.

Apponyi magára veszi az ódiomot. Kijelenti, hogy tudta s tudja hogy mik következnek. Mert tényleg, csak „következnek“ ezek s nem „előidéznek“, mint ahogy a sokszinű Bánffy mondta nyilatkozataiban. A nemzetnek ezámítania is kellett arra s számított is, hogy azok a megpróbáltatások nem maradnak el. Bátran a szemébe is fog nézni azoknak, s azzal többet használ majd, mint a Tisza és Bánffy bölcs távolmaradással és visszavonulással.

Alea jacta est. Ha nem is lett volna célszerű a harcot elkezdni, de már tart s veszedelmes lenne ha hallgatott volna a nemzet Bánffyre. Viharral állunk szemben s az ellen egyet másik vihar kell. Ma csak az lehet a nemzet vezére, ki szembe mer azzal a viharral szálalni rettegés nélkül. Szóval, nem Bánffyra, hanem Apponyira van szüksége a nemzetnek. Ki is tart vele, meg követni is fogja.

Esküszegés pápai engedelemmel.
Vaszary Kolos hercegprímás terjedelmes sajtókezüleg irt levelet intézett nemrég a királyhoz, melyben arra figyelmeztette, hogy örködjék azon, nehogy az elnapolási és felosztási felségjogainak gyakorlásában át lépje a törvények határait. A hercegprímás őszintén feltárta a helyzetet, melybe ugy közjogi, mint egyházi szempontokból juthat a király a felségjogok legszélsőbb határig való gyakorlásában. A hercegprímás levele gondolkodóba ejtette a királyt, s a Burgban élénk beszélgetés tárgyát képezte Vaszary Kolos őszinte levele. Látták, hogy a királyra nagy hatással van a figyelmeztetés s attól kezdtek félni, hogy engedékenység szállja meg ő felségét s az abszolutisztikus szándékokat nem fogja igen könnyen uralkodói hozzájárulásával támogatni. Goluchovszky ennél fogva azzal bizta meg gróf Szécheny Antalt, a monarchia pápai követét, hogy a mai válság teljes komplexumát s az 1867-iki koronázási eskünek ezzel való korrekcióját, részletesen közölje szentatyával s főként arra nézve kérje ítéletét, vajon *abban az ese ben is kötelező-e a koronázási eskü*, ha a nemzet részéről nem tartatnak meg ama feltételek, melyek mellett az uralkodó az alkotmányra letette az esküt. A pápa akként döntött, hogy mindenben igazat adott a *korona tanácsosainak*. Szóval, meg szabad szegni a királyi esküt. Kijelentette a csalhatatlan pápa. Budapesten ma ezen szent beavatkozás miatt diáküntetés volt. Érdekes még Hock János nyilatkozata is, melyet választói előtt tett meg a pápai beavatkozásra vonatkozólag. Kijelentette, hogy elhiszi, hogy a pápa csalhatatlan,

de — nem a politikai kérdésekben. Ezt a kijelentést mi is magunkévá tesszük s csak azt toldjuk még hozzá, hogy a pápai csalhatatlanság már akkor nyert ékes cáfolatot, amikor — Goluchovszkyék *őszinte* felvilágosítását fogadta el. Lehet azonban, hogy nem csalódik s tudja, hogy mit csinál ő szentsége. Ki láthat a politikai kulisszák mögé?

Ritornano alla carica.

Forse l'improntitudine umana non è mai, mai giunta a dare di sé così rivoltante spettacolo quale è quello che ci dà il disgraziato giornale di via del Fosso, che deve la vita soltanto all'infinita indulgenza di una parte, alla cecità dell'altra, de' suoi lettori.

E invero occorre l'assenza d'ogni più lieve senso morale, fa d'uopo dell'attitudine a ogni più esosa perfidia per gettare sul „Fiumei Hirlap“ la taccia di giornale del governo, per chiamarlo giornale libello. Finché questa accusa — la prima è addirittura un'infamia che ogni altro avrebbe rifuggito di commettere — ci venisse di gente di eccessiva suscettività, o di gente che vorrebbe si lasciasse le cose andare per la loro china, quali ne potessero essere le conseguenze, perché desiderano che nulla turbi la tranquillità delle loro digestioni e dei loro sonni, la potremmo forse pazientemente sopportare; poiché comprendiamo che si devono sopportare anche le stranezze e le eccentricità. Ma un giornale la cui arma di lotta sono da gran tempo la calunnia più sfacciata, il vituperio tanto più insolente quanto meno n'è palesata l'origine, è cosa che addirittura ci rivolta. Ma confessiamo un nostro torto, quello di prendere sul serio cotesta gente; è meglio ridere degli inani suoi sforzi a darsi un qualche valore, una qualche importanza.

Anzitutto meravigliosa l'accortezza così spiritosa di dare alla smentita la forma di un telegramma. Per la deficienza dei dispacci genuini, autentici, l'amenissimo giornale è largo ai suoi buoni lettori di dispacci fabbricati, e l'impasta così abilmente che anche ai più ingenui l'inganno appare chiaro evidente. Ma faccia pure il povero diavolo, la parodia di tutto; esso stesso è una parodia continuata che non si sa se meriti disprezzo o pietà; è affare suo; ma badi a mali passi. L'impudenza può giovare sino ad un certo punto; e la ciarlataneria per riuscire nei suoi intenti ha bisogno che chi l'adopera sia ben fornito d'intelligenza e d'ingegno, doti che nello sventurato giornale certo non splendono di viva luce.

Immediatamente l'una dopo l'altra il sagace organo del grand'uomo ci fa due accuse, una in contraddizione coll'altra; nella prima afferma che il „Fiume Hirlap“ è un giornale del governo; nella seconda ci fa implicito rimprovero di esagerazione nella lotta contro il governo.

E come ridicola poi in lui la serietà ch'egli attribuisce alle smentite ufficiose, che ora, perché sono contro il nostro giornale, hanno valore di verità dimostrate. E che, per quanto la svegliatezza dello spirito non spicchi nei suoi redattori, a malgrado la posa ed il sussego, i grandi uomini non si sono accorti che la intervista del nostro inviato era uno scherzo innocente che noi ci siamo permessi appunto perché era troppo facile comprenderlo dato il carattere del nostro giornale. Era troppo evidente che il signor Kristoffy non avrebbe potuto essere così espansivo verso di noi che gli abbiamo detto così francamente il fatto suo. Ciò non toglie però che la dichiarazione fatta dal ministro sia vera, E' vera, verissima, solo che invece che a un nostro inviato, l'ha fatta ad un giornalista di Budapest, che ad un nostro redattore l'ha comunicata.

La nostra notizia è vera; ma noi attendiamo invece inutilmente che si avveri quella data giorni sono dallo sventurato giornale, concernente la nomina del governatore!

Ma da chi mai ci viene il rimprovero, da chi mai la smentita data in tono di gran trionfo! Da chi della bugia ha fatto il proprio sistema di difesa, di offesa in genere di lotta, sott'ogni aspetto.

Non abbiamo nè tempo nè voglia di enumerare le menzogne onde il giornale di via Fosso va superbo e glorioso. Ci limiteremo a ricordare sul proposito la notizia a suo tempo spacciata che l'ineffabile ex-deputato si era recato, assieme al signor Supilo, al club del partito dell'indipendenza e del 48, per conferire con Francesco Kossuth. Sapete che ci è di vero in questa ciarlatanesca notizia? Che mentre il signor Supilo si trovava al club testè accennato, l'ex-deputato gli telefonò, chiedendogli un colloquio per la sera. Nel club il grand'uomo non ci ha messo piede; ci ha mandato soltanto la tonante sua voce intesa però da una persona sola. Sul proposito infermi il signor Supilo stesso.

Ci sono inoltre maligni i quali affermano che una certa rumorosa dichiarazione a favore del suffragio universale, fatta al club dei dissidenti, fra applausi entusiastici, a cui niente meno che un conte Andrassy avrebbe dato una risposta glorificante la nobile franchezza del grande uomo, sia una preta menzogna. Certo è che soltanto due giornali locali ne dettero l'annuncio, e nessun giornale di Budapest ne disse parola. Ripetiamo anche a fare il ciarlatano occorre perspicacia e ingegno.

Ma per oggi basta. La „Voce“ ritorna a stuzzicarci, riserbandosi poi di dire che siamo noi che la provochiamo. Faccia pure; ci troverà pronti ognora a darle il resto del carlino.

Március tizenötödike és a kormány. A kormány az összes főispánoknak és kormánybiztosoknak rendeletet küldött a március 15-iki ünnepek dolgában. A kormány arról intézkedik, hogy március 15-ikét az idén csakis zárt helyen szabad megünnepelni s minden ünnepség programját jóváhagyás végett a közigazgatási hatóság elé kell terjeszteni. Minden márciusi ünnepre, melyet a hatóságok megengednek, egy-egy rendőrtisztviselőt is kirendelnek, akiknek az a feladata, hogy az izgatott beszédek vagy szavakat megakadályozza. Az iskolák márciusi ünnepeit is kötelesek a főispánok ellenőrizni.

Bohémtanya Fiumében.

Néhány bohém-vérű lélek vetődött ide Fiuméba. Iró, festő, hirlapíró, műpártoló, meg világjáró, nyugtalan vérű emberek, kik tán nem is annyira foglalkozásaik révén, mint inkább istenadta természetüknél fogva bohémek. Ezek a szívvel, lélekkel megáldott emberek megalakították egymásközt a bohémtanyát.

Szükség is van erre Fiumében, jobban, mint akárhol. Napról-napra erre visz az útja néhány magyar írónak, festőnek, színésznek, kik közül sokan tanulmányutra indulnak külföldre, némelyike meg hosszú bucsut is vesz a hazájától. Bizony, mindenkor úgy érezték ezek a világjáró bohémek, hogy idegen helyen, nem is Magyarhonban járnak Fiume utcáin. A nyelv idegen, aránylag kevés magyar szó hangzik még itt, magyar társaság nincsen s bucsut nem is vehetnek ugyszólván igaz szívvel Magyarországtól, ha Fiumében szállnak hajóra.

A most alakult bohémtanya Magyarországon minden bohémját szívesen látja hajlékában, ha Fiuméba jönnek.

Nyitva áll az ajtaja mindenki előtt, aki valami révén a bohémek közé tartozik. De csakis ezek előtt. Leginkább a nyári idő az, mikor seregestül verődnek a magyar tengerpartra a munkában kimerült írók, művészek pihenésre s ekkor, magyar bohémtanyára lelve, nem érezhetik magukat idegenben.

A bohémtanyának nincsenek alapszabályai. Nem akar korlátokat. Bátran megvállhatjuk ezt, mert nem tesznek semmi törvénybe ütköző cselekedetet. Állandó tagok, ily értelemben szintén nincsenek. Összeállott egy jókedvű társaság, tíz-tizenkét bohémből. Ezek összetartanak. Ha valakit még be akarnak vinni törzstagnak, szavazással döntenek s egy tiltakozó szóval visszavethetik a kandidátát. Így jó előre biztosították az összhangot. A bohémtanya kebelében megtörténő akaratlan sértésekért nincs párbaj. A sértő részéről egy humoros formában feltett kötelező bocsánatkérés mindent elsimít.

Vendégeket szívesen lát a bohémtanya mindenkor s gondoskodik arról, hogy mulatságokkal, hangversenyekkel, felolvasásokkal, tengeri kirándulásokkal magához láncolja Fiume intelligenciáját s ezen pontokban velük is fentartsa az érintkezést.

A mulatságok sikerét pedig jó előre biztosították. Solymásy Oszkár, a tengerészeti akadémia igazgatója s Garády Viktor neves író vállalták magukra azoknak rendezését. Ez a két név megnyugtathat mindenkit arról, hogy az összejövetelek a bohémtanyán kívül is igen kedvesek, hangulatosak lesznek.

Solymásy Oszkár a *Leon d'*

oro osteria különszobáját nyerte meg helyiségül a bohémtanya részére. A „megalakulás“ előtt huszonnégy órával gyűjteni kezdett a tanya céljaira s a megalakulás idején egész kis vagyon volt a bohémtanya részére a pénztárcájában. Mert tagdíj nincs, s a kevés pénzt, mit mulatságok, kfrándulásokra fordítanak, Solymásy Oszkár „pumpolja“ össze. Elfogad egy fillértől kezdve, akármilyen magas régiókban járó összeget.

Alig is gyűltek össze az alapítók, Solymásy direktor ur már javában működött. Már az utcán kezdte. Garády Viktorral találkozott. Megkérdezte, hová tart.

— A bohémtanya megalakuló vacsorájára.

— No, ez természetes is! Ilyen vén bohém hová is mehet ma este máshová, mint oda, — felelt a válasza Solymásy s nyomban „adakozásra“ szólította fel Garádyt, a tenger rejtelmének ösmerőit.

— Egy csekély adományt a bohémtanya javára.

— Pénz kell?

Olyan válasz következett e szóra, mely kért is, parancsolt is egyben.

— Pénz!

— Nesze, itt egy lira. Hat hónapja hordozom magamnál s nem adnak érte itt semmit. Örülök, hogy megszabadulhatok tőle.

Solymásy azt is örömmel fogadta. Így ez volt az első, tán az utolsó eset, mikor nem csak Solymásy örült, hanem még a megpumpolt is...

Szombat este kilenc órakor gyülekeztek az említett helyen a bohémek. A hosszú fehér asztal közepén egy jókora virágcserepben furcsa növényzet díszelgett. Egy hosszú száraz kóró lógott fölfelé belőle, tele aggatva vöröshagymával. Körülötte meg karfiolból, sárgarépából, burgonyából, petrezselyemből készített bokréta szerénykedett. Jó környezetbe került, mikor körül ülték a bohémek.

A megalakulásra hivatalosak voltak a következők: Csoór Gáspár lapszerkesztő, Deésy Ferenc, Denk Árpád, révalkapitány, Garády Viktor író, Harmat Károly hirlapíró, Hevessy Pál festőművész, Kemény Ödön, az Adria-hajóstársaság titkára, Klein Antal hajózási főfelügyelő, Korchmáros Nándor hirlapíró, szemérei Kovács Zoltán lapszerkesztő, dr. Mayländer Samu, Nagy Imre, tengerészkapitány, Solymásy Oszkár, a tengerészeti akadémiai igazgatója és dr. Tóth Elemér lapszerkesztő.

A meghívottak részére Hevessy Pál készített meghívókat. Néhány odavetett vonással a meghívott bohémekről oly ügyes karrikatúrákat rajzolt és festett, hogy nyomban elhatározták, hogy azokat nagyítva kifüggesztik a bohémtanya falára.

Az első gyülekezeti késő éjjeli órákig együtt maradt s színes álmokat szőtt a bohémtanya jövődjéről, melyeket, remélhetőleg, a magyar sajtó, s az erre jövő-menő bohémek jóindulataival meg is fog valósítani.

Nem akartuk e helyen magyarázni, hogy Fiumében kulturális érdeket is szolgál a bohémtanya, azonkívül, hogy főképpen néhány pillanatnyi otthont is szerez a magyar vándor bohémeknek.

K. N.

Il riposo domenicale.

E' una questione questa del riposo domenicale su cui l'accordo dovrebbe essere pieno, generale. Difatti è tale sulla necessità imprescindibile del riposo, così in teoria; ma alla pratica sorgono le obiezioni a centinaia, e sono tante e tali le ragioni che si accampano per conseguire eccezioni in questa o quella branca dell'attività umana, che siffatte eccezioni non solo confermerebbero di troppo la regola, ma addirittura, le si farebbero così fitte intorno da soffocarla.

E non è a dire che le ragioni sopra accennate sieno destituite di valore, economicamente ne hanno spesso uno anzi grandissimo, ed è innegabile che, sia per la peculiarità delle circostanze, sia per i costumi, le abitudini le tradizioni del paese, ch'è centro d'industria e specie del commercio, e più ancora per tutte queste cose che hanno ben maggiore forza nei paesi che si trovano intorno a cotesto centro, e sono i consumatori principali di una grande parte dell'industria, fattori essenziali della vitalità di parecchi generi di commercio, per tutte queste ragioni di cui una parte hanno azione decisiva in uno, l'altro nell'altra; in qualcuno poi tutte insieme, per tutto ciò e altro ancora, diciamo, il riposo domenicale riesce non pur gravemente dannoso, ma pur anco talfiata esiziale.

Ma tutto ciò, per quanto importante sia, non può togliere al lavoratore un diritto inviolabile, incontestabile, non può distruggere un'assoluta necessità per ogni essere umano, il diritto al riposo, la necessità del riposo.

Il diritto è ormai riconosciuto da tutti i governi, i quali tutti ne hanno prescritto il rispetto ovunque; la necessità n'è imposta dalla conservazione sana e regolare dell'organismo umano, è condizione assoluta del suo normale e durevole funzionamento.

Ma i governi essi pure ammettono molte eccezioni sacrificano il diritto del lavoratore ora a interessi generali, ora a intrecci che agli occhi loro meritano speciali riguardi. Spesso poi sono gli stessi lavoratori che rinunciano spontanei al diritto, che non tengono conto della necessità, sia perchè costretti dalle circostanze, sia per avidità di lucro, sia perchè altrimenti non potrebbero guadagnarsi abbastanza a sostenere la numerosa famiglia.

Questa è la situazione delle cose, e gli uomini si regolano con vari criteri, danno la prevalenza ora agli uni, ora agli altri. Vediamo quindi in un paese il riposo domenicale imposto con inesorabile severità, con pedanteria intransigente sino all'eccesso; in altri invece regnano rilossatezza, indifferenza, indulgenza sconfinata ad ogni strappo della legge che impone il riposo domenicale.

Ebbene noi crediamo che, dato il diritto universalmente riconosciuto, a nessuno possa essere lecito di violarlo; dimostrato dalla scienza e dalla esperienza l'assoluta necessità del riposo, nessuno può costringere il lavorante ad esporsi al pericolo che deriva dal non soddisfare alla legge che la natura dell'organismo, le esigenze della igiene impongono. Quindi per tutti, diciamo, quindi anche per gli agenti dei negozi al cosiddetto dettaglio, i quali hanno piena ragione

di adoperarsi con tutte le forze per conseguirlo, per tutti il riposo domenicale.

Non ripeteremo ora tutte le considerazioni che si sono fatte in appoggio di questa massima della cui giustezza nessuno può dubitare. E se l'applicazione del principio torna a qualcuno di danno, veda di provvedere lui stesso a prevenirlo, a porvi riparo, ma non esiga dagli altri il sacrificio del diritto e del bene umano più prezioso, la salute!

HIREK.

— **Személyi hír.** Bécsből táviratozzák, hogy gróf Pejachevich Tivadar horvát bán ma reggel odaérkezett. A gróf állítólag magánügyben, de tényleg politikai küldetéssel jár az osztrák fővárosban.

— **Kristóffy cáfol.** A „Fiumei Hirlap“ március 9-iki számában „Kristóffy főkortes“ címen egy tudósítást közöltünk, a mely tudósítást az összes fővárosi és vidéki politikai napilapok átvettek. A Magyar Távirati Iroda című könyvnyomtatásban erre vonatkozólag egy cáfolat jelent meg, amit a fővárosi sajtó nyomán, természetesen egy fiumei zuglápocská is igen mérges kifakadásokkal körítve sietett kevés számu olvasóinak beadni: A fiumei lap e kedvtelését nem zavarjuk. A Távirati Irodának azonban tudtul kell adnunk, hogy Kristóffy nem ugyan a „Fiumei Hirlap“ rendes munkatársa előtt, de tényleg megtette azt a bizonyos nyilatkozatot. A „Fiumei Hirlap“ cikkén rajta volt: *Saját külön tudósítónktól*, a miből minden józanészű ember megértheti, hogy nem a lap belmunkatársa az, a ki előtt Kristóffy azt a nyilatkozatot tette. S abban Kristóffy belügyminiszternek is igaza van, hogy ő nem fogadta sem a „Fiumei Hirlap“ szerkesztőjét, sem pedig belmunkatársát. Mert nem is mentek hozzá.

— **A görög király Fiumében.** György görög király szombaton este 10 órakor a bécsi gyorsvonattal Fiuméba érkezett. Minthogy a király inkognitó utazott semmiféle hivatalos fogadtatás nem volt. Megjelentek a pályaudvaron a király fogadására dr. Derencin Saverio rendőrfőkapitányhelyettes, Cosulich Béla görög konzul, az „Amphitrite“ görög hadijacht parancsnoka, a fiumei görög kolónia számos tagja és néhány érdeklődő. A görög király ruganyos léptekkel szállott le szalonkocsijából s az öt üdvözlő konkonzullal, majd pedig dr. Derencinnel kézet fogott, s néhány szót váltott.

Az öt-közvetlen közelében szállott s a Deák-korzón és Zichy-téren át a Salvatore mólóhoz hajtott, ahol az Amphitrite jacht volt kikötve. A mólón szintén több érdeklődő várta a görög király érkezését, azonban sokat látni nem igen lehetett, mert a király gyorsan kiszállott a kocsiból, az öt váró esónakba szállott s a hajóra ment. Az Amphitrite éjjelkor felszedte a horgonyt s Pireusba indult.

— **A rappresentanza figyelme.** A fiumei városi képviselőtestületnek van egy szabályzata. Még pedig igen jó szabályzata, melyet úgy állapítottak meg, hogy a rappresentanza tagjaitól mindenféle morális kvalifikációkat kívánnak. Ha ezt a választásoknál esetleg kissé figyelmen kívül is hagyták Fiumében, valamire mégis fel kell hívni a rappresentanza és a közvélemény figyelmét. Ez a statútumnak 55 paragrafusa, mely úgy szól, hogy ha a rappresentanza egy tagja ellen bünygyi vizsgálat folyik, az mindaddig nem vehet

részt a városi képviselőtestület ülésén amíg, bűnügyében a végtárgyalást meg nem tartották. Stupicich Péter ellen az ügyészi megbízott lopás vétségének vádját emelte, a Scarpa ügyből kifolyólag. Mindaddig míg Stupicich e vád alól magát nem tisztázta, a statutumok 55. §-a értelmében tilos a rappresentanza ülésén résztvennie. Ezt azért kellett felemlíteni, mert a városi képviselőtestület e héten ülést fog tartani. Meg kell óvni azt a jeles testületet attól, hogy tanácskozásán egy — akár alaposan, akár alaptalanul — a lopás vétségével gyanúsított tag résztvegyen.

— **Ciclope indulása.** A „Ciclope”, olasz haditengerészeti vontatóhajó Orsini Pietro sorhajóhadnagy parancsnoksága alatt, tegnap reggel nyolc órakor elhagyta a fiumei kikötőt. Az olasz hajó torpedókat visz a Whitead-féle gyárból az olasz haditengerészet számára Velenecébe.

— **Un rappresentante sospeso.** Abbiamo un rappresentante a cui è vietato per ora di prendere parte alle sedute del patrio consesso. Infatti il paragrafo 55 dello statuto civico dice testualmente:

„Se avvenga che un membro della Rappresentanza sia posto in istato di accusa per un delitto, o o per una contravvenzione commessa per cupidigia di lucro, o contro la pubblica moralità, non potrà esercitare il suo ufficio, finché non sia assolto dall'imputazione“.

Ora, siccome sopra un rappresentante pende un'accusa compresa fra quelle che sospendono un rappresentante dal suo ufficio, egli si deve tenere lontano dalle sedute della rappresentanza.

Vedremo se la chiara disposizione dello statuto civico sarà osservata.

— **Kőművesek gyűlése.** A fiumei kőművesegedek tegnap délelőtt 10 órakor tartották meg előre hirdetett szervezkedőgyűlésüket a Tigre d' argento vendéglőben. Mintegy kétszázán gyűltek egybe; Galdini Viktor kőműves munkás tartott megnyitó beszédet, majd megválasztották elnöknek Bellen József kőműves munkást. A gyűlésen élénk vita után elhatározták, hogy a budapesti központi kőműves munkás szervezetbe a fiumei szakegylet is belép, majd a béremelésre és a munkaidő leszállítására nézve határoztak. A gyűlés a legnagyobb rendben folyt le.

— **A kormánybiztos és a diszorség.** Pénteken hire ment, hogy Fiume kormánybiztosát kapott. A kormányzó palatájában előtti diszorség állott s a járókelők ebből ezt a vérszes hírt olvasták ki. Mert igaz, nem is szokott egyéb alkalomkor diszorség disztelegni a kormányzó palota előtt, csak ha holmi kormányzó-féle ur szivja benne a levegőt. Most az egyszer azonban üres falak tiszteletére vonultak ki a bakák. Következőképp történt az eset. Egy őrmesterre volt bízva az nap, hogy rendelkezék a kaszárnyában, s a szolgálati könyvet a kezébe adták. A kissé besörözött őrmester megjegyezte mindazt a helyet, hová diszorség szokott állni. Ott volt többek között a kormányzóság épülete is. Kivezérelt hát egy csapatot oda is, nem is sejtette, hogy Fiumében, de leginkább a kormányzósági hivatalban mily nagy ijedséget keltett. Az őrmester ur, azt hisszük, ma kaszárnya áristomban ül.

— **A fiumei rendőrségről.** Winkler Lipót betűszedő letartóztatására és eltoloncoltatására vonatkozólag egy fővárosi lap ma a következőket írja még, a mely talán ott nem talál oly hitelre, mint nálunk Fiumében, ahol a rendőrséget úgy is ismerjük. Winkler Lipót a rendőrség, miután letartóztatta, napokon át éhezette, fenyegette, mert felebezést akart a belügyvivőhöz felterjeszteni. Miután átvitte ily torturákon, a kormányzó-helyettes belegyezésével őt évre kitiltották Fiuméből. Ezek az előzmények. Következett a hazatoloncoltatás. Feltevék,

mint az állatot egy tehervonatra s hat napon át utaztatták Budapestig. Ezeket a bölcs intézkedéseket pedig Steindl József rendőrtiszt rendezte, Winkler vallomása alapján. Elhiszszük.

Színház, Zene, Művészet.

Az álarcosbál.

Érdekes estéje volt szombaton Fiume zene és színházkedvelő közönségének. Az olasz opera staggione kezdte meg huszonkét estére terjedő működését a Comunale színházban, a legjobb auspiciumok mellett, A külső kép ragyogó volt, érdeklődőkkel telt ház, a páholyokban és a földszinten tout Fiume; a felsőbb régiók és az állóhelyek szintén zsufolásig telve, a nagy olasz mester remek művét áhítatosan hallgató közönséggel.

Verdi operájának szépségeit felesleges külön ismertetni, az örök szép marad; az olasz társulat mindent elkövetett, a siker érdekében, de a siker csak külső volt. A közönség egész este csak a harmadik felvonásban melegedett fel igazán Romboli Artur baritonjának hatása alatt. Romboli Renatot énekelte igazi művészzel. Ez az énekművész érdekes egyéniség, igen szép hanganyaggal rendelkezik, s azt jól is használja. Különösen a kantiléná az erőssége, de hangjában egyébként is sok melegség és érzés van. „Alzati . . .“ kezdetű szóját a közönség valódi lelkesedéssel hallgatta és megismételtette.

A tenorista Angioletti Angelo bár elég jó volt, távolról sem állott annyira a helyzet magaslatán. Hangja az alsóbb fekvésekben gyenge, a középfekvésekben szép és lágy, de érvényre csak a felső fekvésekben jut. Riccardo szerepében pedig ugyan kevés alkalma nyílik tenoristának ily módon brillírozni. Azt hisszük, hogy Angolitti sokkal jobb lesz Othelloban, a mely szerep hangjának és egyéniségének is jobban meg fog felelni. Legjobban sikerült a második felvonásban Amelivel énekelte kettőse, melyet a közönség méltóképen is honorált.

Amelia szerepében a fiumei közönség egy régi ismerősét látta viszont, de Macchi Máriát. A nagy hangterjedelmel és igen sok ninnal rendelkező művésznőnek könnyű dolga volt hatásos énekével magát ismét a fiumei közönség kegyeibe vétetni. Igazán szépen énekel, jól is játszott és nagy sikert aratott.

Mellerio Laura, Oszkár apród szerepében ért el igen szép sikert. A kellemes hangú szép koloratúrával rendelkező énekesnő különösen az utolsó felvonásban énekelte Saper vorreste . . . kezdetű dalával bájolta el a közönséget, amit különösen kedvesen adott elő.

Ulricat Molinari Ninfa énekelte, szép althangról és sok zenei intelligenciáról téve tanulságot. A többi szereplők kisebb szeükben elég jól megállották helyüket.

A karok és a zenekar nagyon jók voltak, ami a zseniális karnagy Gialdini Gialdino érdeme. Nagy tudással és sok hévvel dirigált és az opera szépségeinek minden nüanszát kihozta.

A rendezés . . . A rendezés bizony hegyott egy és más kívánnivalót hátra. Eltekintve a felvonulások sablonszerűségétől, csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy nagyon bizarr dolog ha a XVII-ik század végén Bostonban játszó opera fő női szereplője Amelia, XX-ik századbeli modern párisi frizurával jelenik meg, ami nemcsak saját jelmezével, hanem az egész millióval ellenkezik, s az illuziót nagyon rontja. Ugyancsak rontja az illuziót az álarcosbáli jefenésben egy szemüveggel táncoló és éneklő kóristánó. Ha már szemüveggel engedik a szinpadra, ami mindenestre kissé különös, legalább állítsák a háttérbe, hogy sokan ne lássák.

Egyébként reméljük, hogy az igazán jeles tagokból álló társulatnak lesz még jobb estéje is, olyan amelyen nemcsak külső, hanem zajos, meleg sikert fognak aratni.

Tegnap, vasárnap este ismét az Álarcosbál került színre, s a közönség ismét sokat tapsolt Gialdini karmesternek, Rombolinak és Mellerionak. A taps ezáltal intenzivebb volt, mert a vasárnapi közönség hamarabb felmelegsik mint a premier közönsége.

Adorján Dezső.

Il ballo in maschera di Verdi al nostro Comunale.

Tanto alla prima che alla seconda rappresentazione di questa opera che ebbe luogo nei giorni di Sabato e di Domenica or decorsi il teatro era affollato da cima a fondo. Non uno scanno in platea, non un palco, non un posto al logione che fossero liberi; circostanza questa che addimostra quanto il nostro pubblico sia amante di buona musica e che non si lascia sfuggire l'occasione che gli si presenta per poterne approfittare.

Siccome poi il complesso dello spettacolo è eccellente, riteniamo che l'affluenza del pubblico non potrà di certo mancare anche nelle susseguenti rappresentazioni, onde incurare il solerte impresario Sforza a darsi sempre migliori spettacoli, degni dell'importanza che meritamente gode il nostro teatro massimo.

Stimiamo superfluo parlare dell'opera oramai tanto conosciuta; ci limiteremo semplicemente ad una recensione sommaria per quanto concerne l'esecuzione da parte dei singoli artisti.

Vecchia conoscenza del pubblico fiumano, l'esimia artista Maria de Macchi, reduce dai trionfi ottenuti nei teatri di maggior grido, ci confermi nell'opinione di lei formata negli anni decorsi in cui con pieno successo calcò le scene del nostro Comunale, lasciando di sé grata memoria e vivo il desiderio di riudirlo.

L'aspettativa non fu delusa, giacché la Macchi deliziò il pubblico col suo bel timbro di voce caldo ed appassionato, rivelandoci col suo canto nuove attrazioni e fascino nuovi.

Fu meritamente coperta di applausi a scena aperta ed ai finali di ogni atto.

Il tenore Angioletti, pure non nuovo alle nostre scene, dispone di potenti mezzi vocali.

Ci permetta però l'egregio artista di osservargli che per essere un tenore di forza riesce eminente nel „*Sansone e Dalila*“, sarò senza dubbio un valente Otello, spartiti in cui può far valere la potenzialità della voce di cui dispone; ma che nell'„*Ballo in Maschera*“ ci vuole un tenore di grazia e che le stupende pagine di musica contenute nell'atto terzo di quest'opera, come vengono da lui cantate non possono essere gustate, ne trascinare all'entusiasmo, appunto perché mancanti di quell'interpretazione di dolcezza e di smorzature, alle quali il suo timbro di voce non si confa.

Dotato però di un non comune intuito artistico riesce efficace nei momenti drammatici, sicché e nell'eminente azione drammatica e nella forte e sicura voce, condivise gli onori coll'eletta schiera di artisti che lo circondano.

Nel baritono Arturo Romboli abbiamo ammirato la freschezza di voce, se forse non tanto robusta, ma sicura, intuonata, priva di ogni asprezza e ch'egli sa modularla splendidamente, si da trarne degli effetti che affascinano e conquistano l'uditorio.

Esegui la nota romanza „*Eri tu* . . .“ cantata con squisitezza e con tanta passione che il pubblico entusiasmato ne chiese la replica tra un subisso d'applausi.

Una rivelazione pel nostro pubblico fu la Laura Mellerio. Un paggio più grazioso e più birichino nelle sue movenze, difficilmente si potrebbe trovare. A ciò aggiungasi una stupenda agilità di canto, specie nei gorgheggi, una deliziosissima voce ed un possesso di scena ammirabile ed avremo descritto in breve l'Oscar che con grazia si squisita rappresenta il paggio del *Ballo in maschera* e che nell'indiscutibile suo valore fu fatta segno a continui applausi nel corso di tutte le due serate.

La Ninfa Molinari, di cui non già per demerito, ma unicamente pella breve sua

parte di *Ubrica* facciamo menzione nell'ultima, è dotata — specie nelle note basse di una voce estesa e robusta ed è di una drammaticità assoluta.

Negli altri spartiti avremo campo di parlarne maggiormente.

L'orchestra, guidata dalla bacchetta di quel mago che è il maestro cavaliere Gialdino Gialdini, il quale al suo apparire fu salutato dal nostro pubblico con un applauso di simpatia e di amichevole benevolenza, fu ammirabile nella perfetta esecuzione dello spartito verdiano.

Bene i comprimari, ottimi e riuscitissimi i cori diretti dal maestro Ciro Velami.

La messa in scena poi non lasciò nulla a desiderare.

E. Pausi.

TÁVIRATOK.

Beszámolók.

Jászberény, márc. 12. Gróf Apponyi Albert tegnap délután két órakor ideérkezett és óriási érdeklődés mellett, az Uri kaszinóban beszámolót mondott. Apponyi beszédében meglehetősen sötét színekkel festette a jövőt s kérte választóit, hogy tartsanak ki, mert a harc még sok áldozatot fog követni. Az egybegyűltek Apponyit újra képviselőnek jelölték, amit Apponyi köszönettel elfogadott, mondván, hogy 1 év múlva lesz 25 éve, hogy a kerületet képviseli s így jövőre ezüstjubiläumot ülnek.

Kolozsvár, márc. 12. Tegnap tartotta beszámoló beszédét báró Wesselényi Miklós, a ki különösen Bánffy levelével foglalkozott s azt elítélte. A választók Wesselényit, a ki kilépett az új pártból újból jelölték.

Kecskemét, márc. 12. Hock János tegnap tartotta meg beszámolóját több száz főnyi választói gyűlekezett előtt. Hock kijelentette, hogy az új-pártból kilépett, de más pártba nem lép be, mert nem akarja működését szabályozni. A pápa által Ferenc Józsefnek küldött koronázási eskü alól való dispensációra nézve Hock János, aki Kőbánya plébánosa, kijelentette, hogy mint jó keresztény *elismeri a pápa csalhatatlanságát a dogmatikai kérdésekben, de a pápa a politikában csaiódhatik, tévedhet, úgy a mint tévedett ez alkalommal is.* Hockot választói óriási lelkesedéssel ismét jelölték.

A kezes főváros.

Budapest, márc. 12. Budapest székes-főváros közigazgatási bizottsága ma délelőtt ülést tartott, a melyen Rudnay királyi biztos elnökölt. Rózsavölgyi alpolgármester egyenkint bemutatta Rudnaynak a bizottsági tagokat. Rudnay mindegyikkel kezett fogott (Szép kis megtiszteltetés. Szerk.) és kérte támogatásukat. A kezes bizottsági tagok be is váltották a királyi biztosnak beléjük helyezett reményét, mert minden jelentést szó nélkül tudomásul vettek.

A pápai beavatkozás ellen. Budapest, márc. 12. Az egyetemi ifjuság megtudván azt, hogy a

pápa feloldotta Ferenc József királyt a koronázási eskü megtartása alól, Ma délelőtt 11 órakor a tudományegyetemen tüntetett. A kupolacsarnokban gyűlést tartottak; a Kossuth-nóta éneklése után Zaymun Illés és Kovách László joghallgatók beszélték s tiltakoztak a pápának a magyar ügyekre való jogtalan beavatkozása ellen. Elhatározták, hogy akciót indítanak, hogy a pápa a magyar nemzet küzdelméről helyes információkat kapjon, hogy így a téves információkon alapuló eskü alóli feloldását visszavonja.

Oriási bányaszerencsétlenség.

Páris, márc. 12. Courrieresben, Lens mellett egy részvénytársaság bányájában szombaton bányarobbanás történt. Reggel 1796 munkás szállott le a tárnába, akik közül 591 még a robbanás előtt befejezte munkáját és elhagyta a tárnát. 1205 munkás hiányzik. A mentés még eddig sikertelen.

Páris, március 12. A Courrieres rettenetes bányaszerencsétlenséget itt mint nemzeti csapást fogják fel és nagy akció indult meg, az elveszett munkások családjainak segélyezésére és egy esetleges megtorló vizsgálat megindítására.

Comsieres, márc. 12. A mentési kísérletek még mindig eredménytelenek. A segélynyújtás roppant nehéz, mert csak igen távollevő tárnákból lehet a felrobbant tárna felé hatolni. A megmenekült munkások a mérnököket teszik felelőssé a robbanásért.

Discorsi agli elettori.

Budapest, 12. Il conte Alberto Apponyi tenne l'annunciato discorso in luogo chiuso, dinanzi ad una folla di elettori. Egli ricordò compiersi oggi 25 anni dacchè egli ha l'onore di rappresentarli al Parlamento. Il discorso in cui egli parlò della situazione fu accolto con vivissimi applausi, sebbene la sua parola fosse intonata a grande pessimismo.

Kolozsvár, 12. Il barone Nicolò Wesselényi tenne in una grande sala un discorso agli elettori, in cui biasimò grandemente la defezione di Banffy.

Kecskemét, 12. L'ex-deputato Giovanni Hock parlò in una vasta sala ai suoi elettori, a cui ripresentò la propria candidatura. Il suo discorso fu applauditissimo, specie al-

lorchè accennò alla necessità di continuare fieramente la lotta per i diritti della nazione.

TÖZSDE.

Budapesti gabona tőzsde. — (Budapest márc. 12.) Irányzat szilárd.

Buza áprilisra	16.64—16.66 K.
Buza októberre	16.52—16.54 „
Rozs áprilisra	13.62—13.64 „
Rozs októberre	13.38—13.40 „
Zab áprilisra	15.54—15.56 „
Zab októberre	12.50—12.52 „
Tengeri májusra	13.72—13.74 „
Tengeri júliusra	13.88—13.90 „

A készáru üzlet menete: 5—10 fillérrel drágább áron elkelt 24000 mm. buza, rozs, tengeri, zab változatlan.

Budapesti értéktőzsde. (Budapest, márc. 12.) Bécsi és külföldi buzdító jelentések híján az üzlet egészen csendes irányzat mellett folyt le, az árfolyamok alig változtak. Közúti és Városi villamos vasúti részvényekben nagyobb foku realizálások eszközöltettek, minek folytán ezek árfolyamában érezhető hanyatlás állott be. A helyi értékek piaca csendes. Egy óra-
kor zárultak:

Oszták hitel 671.75.	671.25, Magyar hitel 793.75,	793.50, Koronajáradék 95.05,
—, Osztr. Magy. Államvasút 673.25,	673.—, Leszámitoló és Pénzváltóbank 520.50,	—, Jelzáloghitelbank 549.50,
549.74, Rimamurányi 539.75,	539.50, Városi villamos vasút 327.25	326.50, Közúti villamos vasút 606.—,
—, Hazai Bank —, —, 3 ^o /o-os jelzálog nyeremény-kötvény 125.25,	125.50, Salgótarjáni —, —, Pesti Magyar Kereskedelmi bank —, —, Adria 3060.—,	—, Magyar Kereskedelmi rtg. 692.—,
698.—, Drasche —, —, —, „Schlik“ féle gyár —, —, Déli vasút —, —, Danubius —, —, Fiumei rizshántoló —, —, Magyar Aszfalt —, —, Ganzgyár —, —, Cukoripar —, —, Északmagyarországi kőszénbánya —, Fonciére bizt. —, —, Márka ultimora 117.53,	Hazai Bank sorsjegy 150.75,	149.75, Egyesült fővárosi takarékpénztár 2213.—

Díjbiztosításokért fizettek: holnapra 3—4 K., 8 napra 8—9 K., március végére 13—14 K.

A „Fiumei Hírlap“-ot a következő üzletekben és dohánytőzsde-kben árusítják:

Globus, Via Vincenzo de Domini. Sablich, Via Municipio 1. Gregorich Via Fosso 3. Barbis, Via Adamich. Stedal, Via Governo (Corso). Hromatka, Via Governo 10. (Corso). Descovich, Via Adria. Nagytőzsde, Piazza Elisabetta 3. Gostina, Zabica. Widmar, Corsia Deák 34. Psichál J., Pénzügyőri laktanya. Camera, Corso 16. Candellari, Corso 2. Potosnjak, Via Molo. Casa Greca. Agenzia Gazette, Via Riva 6. Síchich, Via Andrassy 7. Wolf, Via Pile 2. Bassic, Via Lido 2. Lenac, Via Fosso.

Facis, Corso prolungato. Rodnig, Piazza delle Erbe. Flaipan, Via Canale 6. Pesenti, Via Fiumara. Grubestic, Via Fiumara 2. Terbrievic, Via Fiumara 3. Milosev, Sušak. (Casa Bachich.)

Magyar czimirók kerestetnek.

Czim a kiadóhivatalban.

Első magyar szobafestő és mázoló

Altberger Ignác

Fiume

Corsia Deák 34 III. em.

Ajánlja magát mindennemű szobafestés, mázolás tapetázás és cimfelírásra jutányos áron, figyelmes kiszolgálás és szigorú pontosság.

Demoiselle distinguée

français, allemand, musicienne cherche place de suite comme dame de compagnie ou dans famille, pour Fiume ou Abbazia.

Ecrire sous chiffre: Marietta au bureau du Journal.

A De la Ville szálloda

éttermében

ma és minden nap

fővárosi nivón álló nemzetközi

ORFEUM.

Csak elsőrangú művészek és művésznők lépnek fel.

A n. é. közönség szíves pártfogásáért esedeznek

Blumau és Steinau igazgatók.

Kitünő ételekről és italokról — mérsékelt árak mellett — gondoskodik

Szentgyörgyi Ferencz szállodás.

Fentartott hely a Fiumében levő

„ALLA SALUTE“

gyógyszertár

részére; **Dr. MIZZAN A.,**

az „ADRIA“ palotával szemközti. — Telefon 385,

A gyógyszertár ajánlja magát minden orvosi rendelést azonnal és exakt elkészíteni. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek, stb. stb.

Hirdetések felvételnek a „Fiumei Hírlap“ kiadóhivatalában. (Via Ciotta 28. Telefon 778).

HÖNIG H.

Cromo-litographia és könyvnyomdai műintézet

FIUME, Via Ciotta 28.

Elvállal mindennemű

Kő és Könyvnyomdai

szakba vágó munkákat, izléses kivitelben, mérsékelt áron.

Mindenes leány, főzni nem fog, kerestetik azonnali uri házhoz. Németül kell értenie. Fizeset 20 kor. Ajánlkozni lehe **dr. Loew Lipót-nál, Abbazia, Mandria bazár.**

Irodaszolgai, vagy hasonló minőségű állást keresek. Beszélék magyaráról, németül és horvátul. Cim a kiadóhivatalóban.

Brachfeld F.

Ő cs. és apostol. kir. Felsője Kamarai szállítója

cs. és kir. udvari szállító

Budapest

Dorottya utca 7.

Legfinomabb férfi és női fehérneműek — Tejles kelengyék julányos árokon. Férfi divat-különlegességek Női blúzok. Automobil-ruházatok.

„MERKUR“ kávé

A legegészségesebb kávé-vegyíték.

Főügynök:

Deutsch Sándor

FIUME

Via Pomerio 9.

HOTEL ERTL

ABBAZIA

Csak „SICULIA“ névvel elátott üvegek valódiak

A Málnási „SICULIA“ forrás-víz

a sós savanyuvizek királya.

Sziklarétegeken árfurt ártzt forrás.

A gyomorigést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. — Azonnal ható különlegesség a gége, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen Korányi, Kéty, Tauszk. Riegler tanár urak szakvéle **SICULA** menyeyi a MÁLNÁSI forrást a kontinens legdusabb természetes alkálius sós savanyuvizének minősítik.

Magyarországi főraktár:

BRÁZAY KÁLMÁN

BUDAPEST, József-körut 37.

Kapható minden gyógyszerárban, drogéria és fűszerkereskedésben.

Fiumei főraktár:

ERNESTO BENCO, drogueria.